

Na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US in 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16) in za izvrševanje prvega odstavka 15. člena Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15) izdaja Vlada Republike Slovenije

Odlok
o
načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja

1. člen
(namen)

Ta odlok določa:

- območje izvajanja ukrepov, ki je s Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 29/17) opredeljeno kot podobmočje z oznako SIC_ZS in je na podlagi Odredbe o razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17) zaradi čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka (v nadaljnjem besedilu: zrak) z delci PM₁₀ uvrščeno v razred največje obremenjenosti,
- ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka z delci PM₁₀ za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za PM₁₀ s ciljem zmanjšati škodljive vplive na zdravje in okolje,
- spremljanje učinkov izvajanja in čas izvajanja ukrepov iz prejšnje alineje,
- odgovorne organe za pripravo in izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznostmi povzročiteljev obremenitve, obveznostmi izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,
- program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov.

2. člen
(določitev območja največje obremenjenosti)

Območje obremenjenosti z delci PM₁₀ je območje občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi (v nadaljnjem besedilu: območje Zasavja).

3. člen
(opis onesnaženja in ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti)

(1) Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaževanja, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z nalogami občine in države, obveznosti povzročiteljev obremenitve, obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ter oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, so določeni v prilogi, ki je sestavni del tega odloka.

(2) Pri intenzivnosti izvajanja posameznih ukrepov se upošteva tudi njihov prispevek k zmanjševanju onesnaženosti z delci PM_{2,5} in drugimi onesnaževali zunanjega zraka.

4. člen
(spodbude države in občine)

(1) Investicijski projekti gospodinjstev zamenjave kotlov na vse vrste goriv z novimi napravami za ogrevanje stavb in obnova posameznih elementov ali celotnega zunanjega

ovoja stavb, ki jih spodbuja Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad, j. s. (v nadaljnjem besedilu: Eko sklad), in zavezanci z nepovratnimi sredstvi na podlagi predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (v nadaljnjem besedilu: subvencije), se lahko spodbujajo z dodatnimi subvencijami države in občine.

(2) Upravičenci do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje stavb iz predpisa, ki ureja spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije, ter predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, do teh spodbud niso upravičeni na območju, kjer je z občinskimi akti ali lokalnim energetskega konceptom kot prednostni način ogrevanja stavb določeno daljinsko ogrevanje, razen če ti kotli niso namenjeni za daljinsko ogrevanje. Če je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina, pa upravičenci do spodbud niso upravičeni do spodbud za zamenjavo kotlov na vse vrste goriv z novimi kotli na lesno biomaso.

(3) Občina za namen dodeljevanja subvencij zagotavlja Eko skladu, in ministrstvu, pristojnemu za energijo, podatke o meji območja iz 2. člena tega odloka, na parcelo natančno in podatke o mejah območij, kjer je kot prednostni način ogrevanja določeno daljinsko ogrevanje ali uporaba zemeljskega plina, prav tako na zemljiško parcelo natančno.

(4) Vgradnja kotlov na zemeljski plin ali toplotnih postaj ob hkratni priključitvi na sistem distribucije zemeljskega plina ali omrežje daljinskega ogrevanja na območju, na katerem je kot prednostni način ogrevanja določena uporaba zemeljskega plina ali toplote iz daljinskega ogrevanja, se lahko spodbuja s subvencijami občine.

(5) Zavezanci pridobijo podatke iz tretjega odstavka tega člena od Eko sklada.

(6) Eko sklad pri potrditvi programa za izboljšanje energetske učinkovitosti iz predpisa, ki ureja zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih, upošteva določbe tega odloka.

5. člen

(kratkoročni ukrepi)

(1) Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljnjem besedilu: agencija) v obdobju med 1. oktobrom in 31. marcem dnevno napoveduje onesnaženost z delci PM₁₀ na območju iz 2. člena tega odloka. Agencija napoveduje onesnaženost na podlagi predvidenih meteoroloških razmer in izmerjenih ravni PM₁₀.

(2) Agencija razglasi čezmerno onesnaženost na območju iz 2. člena tega odloka, če je napovedana raven delcev PM₁₀ večja od 1,5 kratnika dnevne mejne vrednosti.

(3) V primeru razglašene čezmerne onesnaženosti z delci PM₁₀ izda agencija priporočila posameznikom in pravnim osebam, da prispevajo k zmanjšanju emisij z delci PM₁₀ tako, da:

- zmanjšajo ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov;
- uporabljajo goriva, ki sproščajo nižje emisije delcev, če imajo to možnost;
- intenzivno uporabljajo javni prevoz in druge oblike trajnostnega transporta;
- zmanjšajo uporabo osebnih vozil;
- ne izvajajo dejavnosti na prostem, ki povzročajo razpršene emisije prahu (npr. gradbišča, pometanje cest, suhega listja);
- ne uporabljajo sekundarnega ogrevanja na biomaso.

(4) O razglasitvi čezmerne onesnaženosti PM₁₀ agencija nemudoma obvesti občino ter sredstva javnega obveščanja.

6. člen

(podrobnejši program ukrepov)

Podrobnejši program ukrepov za tri koledarska leta, ki je finančno ovrednoten, je določen v prilogi 2, ki je sestavni del tega odloka.

7. člen

(program za analizo vzrokov onesnaženosti in spremljanje učinkov ukrepov)

(1) Agencija v sodelovanju z občino pripravi program za spremljanje onesnaženosti zraka, ugotavljanje vzrokov čezmernih obremenitev in analizo učinkov ukrepov, ga po potrebi dopolnjuje in izvaja.

(2) Program iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- a) evidence in scenarije izpustov,
- b) sistem za spremljanje kakovosti zraka in disperzijskih karakteristik atmosfere,
- c) disperzijsko modeliranje,
- d) receptorsko modeliranje.

(3) Pri ugotavljanju vpliva virov na onesnaženost zraka se ločeno določa prispevek virov iz območja največje obremenjenosti iz 2. člena tega odloka ter prispevek regionalnih virov in prispevek čezmejnega onesnaževanja.

(4) Agencija pripravi letno poročilo o izvajanju programa iz prvega odstavka tega člena do 31. marca za preteklo leto.

8. člen

(usklajevanje in nosilci ukrepov)

(1) Izvajanje ukrepov med nosilci usklajuje ministrstvo, pristojno za okolje.

(2) Nosilci ukrepov na državni ravni so ministrstva, pristojna za okolje, promet, energijo, gospodarstvo in gozdarstvo ter izvajalci obveznih državnih gospodarskih javnih služb, na občinski ravni pa organi občine ter izvajalci lokalnih gospodarskih javnih služb, kakor so določeni v prilogi 1 tega odloka.

(3) Med nosilce ukrepov se štejejo tudi osebe, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja, in povzročitelji obremenitve (pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost, ter posamezniki na območju občine).

9. člen

(čas izvajanja ukrepov)

Izvajanje ukrepov iz tega odloka in programa iz 6. člena tega odloka traja najmanj, dokler kakovost zunanjega zraka tri koledarska leta zapored ne doseže mejnih vrednosti za delce PM₁₀, kakor so določene v predpisu, ki ureja kakovost zunanjega zraka.

10. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja (Uradni list RS, št. 108/13).

11. člen
(začetek veljavnosti)

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne
EVA 2017-2550-0026

Vlada Republike Slovenije
dr. Miro Cerar
predsednik

Občinski sveti občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi so podali soglasje k nalogam občine, kakor izhajajo iz predloga Odloka o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja (gradivo Ministrstva za kmetijstvo in okolje št.z dne): Občinski svet občine Hrastnik s sklepom številkaz dne ..., Občinski svet občine Trbovlje s sklepom številka z dne in Občinski svet občine Zagorje ob Savi s sklepom številka z dne

PRILOGA: Opis območja čezmerne onesnaženosti, analiza stanja onesnaženosti, viri onesnaževanja, vpliv virov onesnaženosti, ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti, odgovorni organi za izvajanje ukrepov

1. Opis območja prekomerne onesnaženosti

Območje čezmerne onesnaženosti, ki obsega občine Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik, je opredeljeno kot podobmočje SIC_ZS v območju SIC (celinsko območje). Na tem podobmočju so glede na Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št 9/11 in 8/15) presežene mejne vrednosti za delce PM₁₀, zato je območje uvrščeno v I. stopnjo onesnaženosti. Območje prekomerne onesnaženosti SIC_ZS se nahaja v hribovitem svetu Posavskega hribovja ob reki Savi. Mesta Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik ležijo v ozkih stranskih dolinah reke Save. Doline so slabo prevetrene s pogostimi temperaturnimi inverzijami, kar močno omejuje razredčevanje izpustov. Na območju prekomerne onesnaženosti, ki obsega 263,5 km², živi približno 45.500 prebivalcev. Največja naselja so Trbovlje, Zagorje ob Savi in Hrastnik. Zasavje je območje z dolgo in industrijsko tradicijo, ki je pustila posledice tudi na okolju. Območje čezmerne onesnaženosti z vrisanimi merilnimi mesti, kjer se spremlja onesnaženost zraka v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka, je prikazano na sliki 1. Na merilnem mestu Zagorje se spremljajo ravni SO₂, O₃, NO_x in PM₁₀, Trbovljah se izvajajo meritve SO₂, O₃, NO_x, PM₁₀ in CO, v Hrastniku pa meritve SO₂, O₃ in PM₁₀. Gauss-Kruegerjevi koordinate in tip merilnih mest ter tip območja so podani v preglednici 1.

Preglednica 1: Gauss-Kruegerjevi koordinati in tip merilnih mest ter tip območja na podobmočju SIC_ZS za merilni mesti v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

Merilno mesto	GKKy	GKKx	Tip merilnega mesta	Tip območja
Zagorje	500070	109663	prometno	mestno
Trbovlje	503116	110533	ozadje	predmestno
Hrastnik	506805	111089	ozadje	mestno

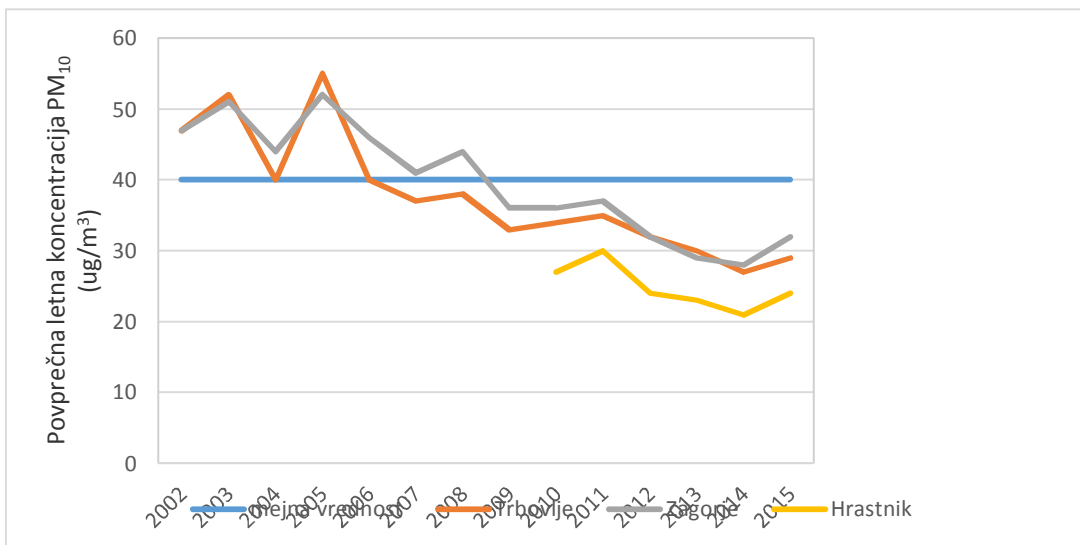

Slika 1: Območje čezmerne onesnaženosti in lokacije merilnih mest v okviru Državne merilne mreže za spremljanje kakovosti zunanjega zraka.

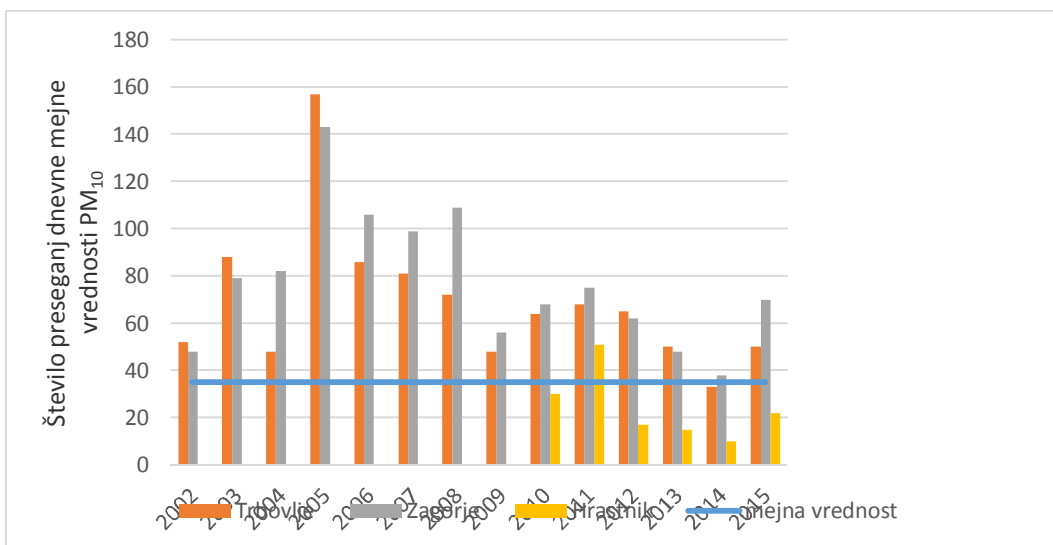
2. Raven onesnaženosti z delci PM_{10}

Za delce PM_{10} so predpisane letne in dnevne mejne vrednosti. Letna mejna vrednost znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dnevna mejna pa $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 35-krat v koledarskem letu. Rezultati meritev ravni onesnaženosti z delci PM_{10} v obdobju med 2002 in 2015 so prikazani na slikah 2 in 3. Na sliki 2 so prikazane povprečne letne koncentracije delcev, na sliki 3 pa število preseganj dnevne mejne vrednosti v posameznem koledarskem letu. Letna mejna vrednost po letu 2008 na merilnih mestih v Zasavju ni bila presežena. Precej bolj problematična so preseganja dnevne mejne vrednosti, ki so omejena na hladno polovico leta. Najbolj problematični meseci so januar in februar ter november in december. V Zasavju je bilo dovoljeno število preseganj dnevne mejne vrednosti v obdobju med 2002 in 2015 preseženo vsako leto na merilnem mestu v Zagorju. Podobna situacija je tudi na lokaciji v Trbovljah, kjer je bilo število preseganj manjše od dovoljenega le v letu 2014. Najmanjše število preseganj je zabeleženo v Hrastniku, kjer je bilo dovoljeno število preseganj preseženo le v letu 2011. Trend zmanjševanja koncentracij delcev po letu 2002 je opazen predvsem z vidika letnih povprečnih koncentracij in je posledica zmanjšanja izpustov zaradi izgraditve čistilnih naprav na industrijskih objektih. V obdobju zadnjih petih letih so razlike med posameznimi leti predvsem posledica meteoroloških pogojev v hladni polovici leta. Višje koncentracije delcev in s tem tudi večje število preseganj so povezani z daljšimi obdobji stabilnega vremena, ko prihaja v neprevetrenih dolinah in kotlinah do nastanka izraziti temperaturnih inverzij. Po drugi strani pa so daljša padavinska obdobja, pogosti prehodi vremenskih front in višje temperature povezani z nižjimi nivoji delcev. Za leti 2011 in 2015 so tako značilna daljša obdobja stabilnega vremena,

kar se je odrazilo tako na številu preseganj dnevne mejne koncentraciji kot tudi na nekoliko višji povprečni letni koncentraciji.

Slika 2: Povprečne letne vrednosti PM₁₀ na merilnih mestih v Zasavju.

Slika 3: Število preseganj dnevne mejne vrednosti PM₁₀ na merilnih mestih v Zasavju.

3. Viri onesnaževanja

Izpusti celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Zasavja v letu 2014 so prikazani v preglednici 2, primerjava z letom 2011 pa v preglednici 3. Primerjava med letoma 2011 in 2014 kaže, da se je obseg izpustov industrijskih virov v tem obdobju zmanjšal skoraj za 80 %. Pri tem je potrebno dodati, da dva največja industrijska vira iz leta 2014 (Termoelektrarna Trbovlje d.o.o. in Lafarge Cement d.o.o.) nista več aktivna, kar pomeni, da so izpusti zaradi industrije še manjši. Lokacije posameznih večjih industrijskih virov in obremenjenost državnih cest glede na PLDP (Povprečni letni dnevni promet) so prikazane na sliki 4.

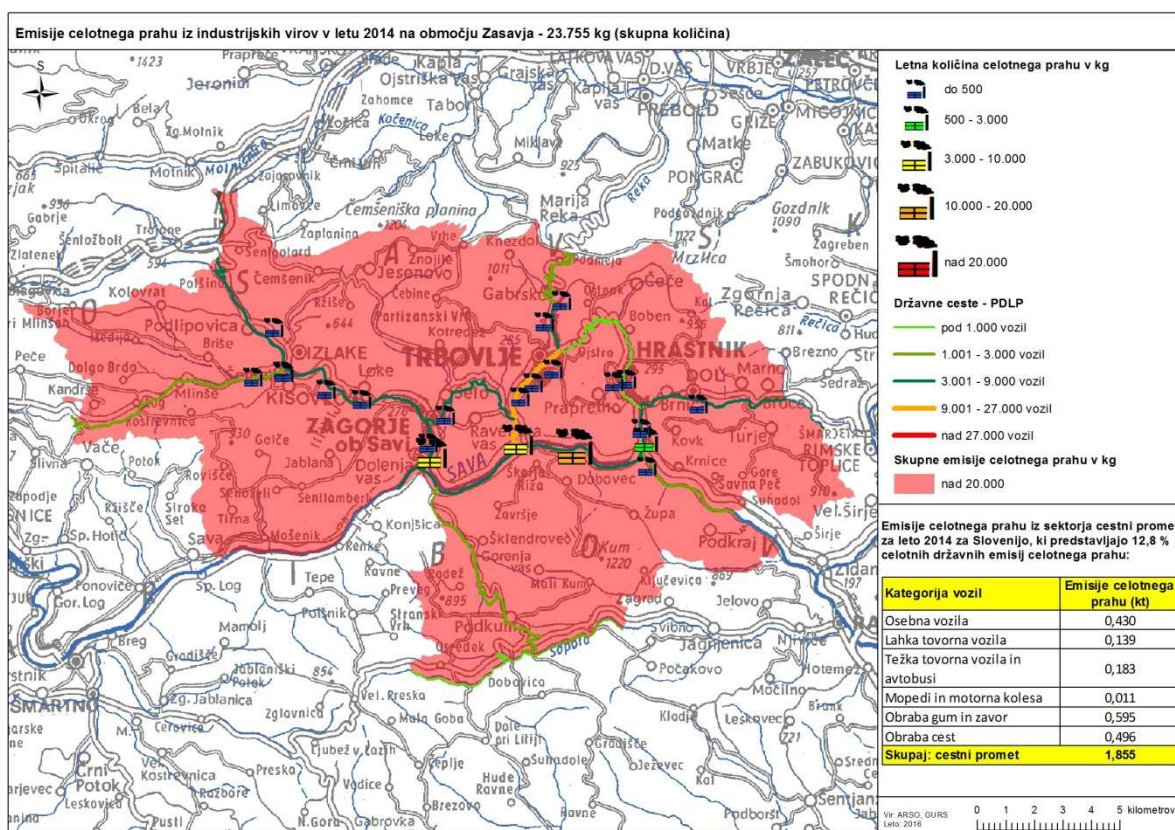
Preglednica 2: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Zasavja v letu 2014 (vir: REMIS, Register nepremičnih virov onesnaževanja zraka v Sloveniji)

Vir	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE D.O.O - v likvidaciji	10,897
Lafarge Cement d.o.o.	6,741
IGM ZAGORJE, d.o.o.	3,582
STEKLARNA HRASTNIK d.o.o. - PE Vitrum	675
ETI d.d.	456
TKI HRASTNIK, d.d.	455
STEKLARNA HRASTNIK d.o.o. - PE Special	247
KUM-PLAST, d.o.o., Zagorje ob Savi, PE Kisovec	246
TELKOM, trgovina in storitve, d.o.o.	235
BARTEC VARNOST, d.o.o.	51
JP KOMUNALA TRBOVLJE d.o.o.	50
PETROL ENERGETIKA d.o.o., PE HRASTNIK	48
DOM UPOKOJENCEV FRANC SALAMON Trbovlje	22
FORSTEK orodjarstvo, inženiring, trgovina, zastopstvo d.o.o.	13
KOVIT PROJEKTI, projektiranje, izdelava in montaža kovinskih izdelkov, d.o.o.	11
Ostali viri *	27
Skupaj	23,755

*posamezni vir ne presega 10 kg na leto

Preglednica 3: Emisije celotnega prahu iz industrijskih virov na območju Zasavja v letih 2011 in 2014

Leto	Emisije celotnega prahu (kg/leto)
2011	112,308
2014	23,755

Slika 4: Lokacije posameznih virov emisij celotnega prahu na območju Zasavja.

Na območju Zasavja je bilo na merilnih mestih Zagorje in Trbovlje izvedeno vzorčenje z namenom določitve virov s pomočjo receptorskega modeliranja. Na merilnem mestu Zagorje je vzorčenje potekalo v posameznih obdobjih 2008/2009, v Trbovljah pa v posameznih obdobjih 2011/2012. V Zagorju so bili najpomembnejši viri povezani s prometom, izgorevanjem lesne biomase, resuspenzijo in sekundarnimi anorganskimi delci. V Trbovljah je bila situacija podobna. V primerjavi z Zagorjem, pa je bil v Trbovljah precej bolj izražen vir povezan z industrijo. Glede na dejstvo, da je na območju Zasavja v zadnjem obdobju prenehalo z delovanjem več večjih industrijskih subjektov (predvsem Termoelektrarna Trbovlje in Lafarge Cement), ponoven preračun ni smiseln. Za relevantne podatke, ki se nanašajo na aktualno stanje, je potrebno ponovno izvesti vzorčenje.

4. Ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti in odgovorni organi za izvajanje ukrepov

Cilja ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka so usmerjeni na zmanjševanje emisij zaradi ogrevanja stavb (URE in OVE in odmik od uporabe, manjša uporaba fosilnih goriv) in zmanjševanje emisij prometa. Del ukrepov, ki ne zahtevajo velikih finančnih virov, je usmerjenih v promocijo, komuniciranje, ozaveščanje, informiranje ciljnih javnosti in na predstavitve dobrih praks in so enakovredni tistim, ki zahtevajo znatna finančna sredstva.

4.1 Ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije

Temeljni cilj pri načrtovanju ukrepov glede ogrevanja stavb je zmanjšanje potrebe po toplotni energiji. V naslednjem koraku so ukrepi usmerjeni v spodbujanje ogrevanja stavb z daljinskim ogrevanjem prednostno z OVE, ki ima zlasti na območju Zasavja izredno pomembno vlogo za izboljšanje kakovosti zraka, vključno z DOLB ter ogrevanja s plinom na zgoščenih območjih poselitve. Na preostalem delu nezgoščene poselitve pa so ukrepi usmerjeni k spodbujanju zamenjave zastarelih malih kurilnih naprav z novimi ali s toplotnimi črpalkami in ozaveščanje ter informiranje uporabnikov teh naprav o načinu upravljanja, ki povzroča čim manjše izpuste delcev.

4.1.1 Daljinsko ogrevanje

4.1.1.1 Vzdrževanje sistema daljinskega ogrevanja, njegova optimizacija in povečevanje njegove učinkovitosti ter proučitev možnosti odjema iz sistema daljinskega ogrevanja iz geotermalne energije

Občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi (v nadaljnjem besedilu: občine) bodo izvajale program daljinskega ogrevanja, v katerem je na območjih z večjo gostoto odjema, določeno na parcelno številko natančno kot prednostni vir ogrevanja priključevanje na sistem daljinskega ogrevanja. Občine bodo izvajale takšno politiko na območjih, na katerih že obstaja ali je predvideno omrežje daljinskega ogrevanja. Ta ukrep se upošteva pri izdajanju smernic s strani občin k vsem načrtovanim posegom v prostor.

Občine bodo vzdrževale sistem daljinskega ogrevanja in ga optimizirale ter povečevale njegovo učinkovitost.

Nosilci ukrepa: država, občine, izvajalec gospodarske javne službe

4.1.1.2 Povečevanje odjema in širitev sistemov za daljinsko ogrevanje

Občine bodo pripravljale načrt razvoja daljinskega ogrevanja tako, da bo daljinsko ogrevanje prednostni vir ogrevanja na območjih z večjo gostoto odjema. Občine bodo izvajale svoje akte, v katerih že obstaja ali je predvideno omrežje daljinskega ogrevanja, tako da velja daljinsko ogrevanje za prednostni način ogrevanja.

Priključevanje objektov na sistem daljinskega ogrevanja je za območje Zasavja zelo pomembno in se bo spodbujalo s subvencijami za postavitve toplotnih postaj ne glede na vir ogrevanja. Sredstva za subvencije bo zagotovila država.

Občine se bodo v sodelovanju z državo pripravile na razpis za postavitve toplotnih postaj in bodo v času razpisov izvajale intenzivno promocijo ukrepov, informiranje in komuniciranje, tako, da se bodo občani iz območja preseganj lahko odločali za uporabo spodbud in da bo delež uporabljenih spodbud ter s tem število umaknjenih zastarelih malih kurilnih naprav na lesno maso v Zasavju čim večji oziroma, da bo delež zamenjav večji od ostalih območij preseganj.

Promocijo ukrepa bosta usklajevala ministrstvo, pristojno za okolje, ter občine, sodelovali pa bodo še: energetski svetovalci ENSVET z območja občin, občinski energetski svetovalci, organizacije civilne družbe in za razpis za socialno šibka gospodinjstva Centri za socialno delo.

Promocija in komuniciranje bo potekalo preko radia, TV, občinskih glasil, spletnih strani različnih subjektov.

Nosilci ukrepa: občine, država

4.1.2 Ogrevanje s plinom

4.1.2.1 Širitev plinovodnega omrežja

Občine, v katerih je plin pomemben vir ogrevanja, so v svojih aktih določile, da za območja, kjer plinovodno omrežje že obstaja ali je predvideno (LEK), velja oskrba z zemeljskim plinom za prednostni način ogrevanja.

V skladu s tem občine zgradijo plinovodno omrežje na primestnih območjih.

Nosilka ukrepa: občina

4.1.2.2 Priključevanje objektov na plinovodno omrežje

Zemeljski plin je okolju prijazen in najbolj kakovostno fosilno gorivo. Velik del urbaniziranega območja občin (odvisno od posamične občine) ima vzpostavljeno možnost oskrbe z zemeljskim plinom. Na teh območjih bodo občine z različnimi ukrepi občane še naprej spodbujale k priključevanju in uporabi plina. Širitev distribucijskega omrežja zemeljskega plina v občinah bo potekala skladno z občinskimi akti in izkazanim interesom občanov za priključevanje.

Država za nakup plinskih kondenzacijskih kotlov zagotavlja dodatne spodbude na območjih, kjer je, kot prednostni način ogrevanja določena oskrba z zemeljskim plinom.

Država bo spodbujala zavezance skladno z Uredbo o zagotavljanju prihrankov energije, da bodo na območju občin izvajali ustrezne investicije iz uredbe s ciljem, da se poveča število gospodinjstev, ki se bodo priključila na plinovodno omrežje.

Nosilci ukrepa: država, občine, plinovodi

4.1.3 Ukrepi na področju naprav za ogrevanje gospodinjstev

4.1.3.1 Dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije

Zastarele kurilne naprave za ogrevanje gospodinjstev so eden izmed glavnih virov onesnaževanja zraka z delci PM₁₀. Da bi spodbudili pospešeno zamenjavo zastarelih kurilnih naprav s sodobnejšimi, varnejšimi in varčnejšimi (energetska učinkovitost novih kurilnih naprav je najmanj 90 %) in hkrati upoštevali cilje za povečanje deleža obnovljivih virov v energetske bilanci na državni ravni, se v okviru razpisov države za spodbujanje vgradnje sodobnih kurilnih naprav na biomaso, toplotnih črpalk in drugih načinov uporabe obnovljivih virov energije za ogrevanje določijo ugodni pogoji.

Subvencije države za nakup kurilnih naprav na lesno biomaso na območjih, ki je v skladu z občinskimi akti predvideno za daljinsko ogrevanje ali za oskrbo z zemeljskim plinom kot prednostnima načina ogrevanja, ne bo mogoče dobiti.

Vgradnja toplotnih črpalk na območjih, kjer je, kot prednostni način ogrevanja, določena uporaba zemeljskega plina in na območjih, kjer ni določen prednostni način ogrevanja, se spodbuja z dodatnimi subvencijami države in občine.

Občine lahko za zamenjavo zastarelih malih kurilnih naprav s sodobnimi in s toplotnimi črpalkami spodbudam države dodajo svoje spodbude.

Za socialno šibka gospodinjstva država zagotavlja spodbude za nakup kurilnih naprav na lesno biomaso in vgradnjo toplotnih črpalk z bolj ugodnimi pogoji, praviloma je spodbuda v višini 100% investicije.

Upravičenci za kandidiranje na razpis bodo tudi upokoenci in občine kot lastnice stanovanj.

Za zmanjševanje porabe energije in zmanjšanje izpustov delcev za energetske revne gospodinjstva se izvaja svetovanje Asistenca energetske revnim občanom (AERO).

Občine se bodo pripravile na vse razpise zamenjav zastarelih kurilnih naprav s sodobnimi in s toplotnimi črpalkami in bodo v času razpisov izvajale intenzivno promocijo ukrepov, informiranje in komuniciranje tako, da se bodo občani iz območja preseganj lahko odločali za uporabo spodbud in da bo delež uporabljenih spodbud ter s tem število umaknjenih zastarelih malih kurilnih naprav na lesno maso v Zasavju čim večji oziroma, da bo delež zamenjav večji od ostalih območij preseganj.

Promocijo ukrepa bosta usklajevala ministrstvo, pristojno za okolje, ter občine, sodelovali pa bodo še: energetske svetovalci ENSVET z območja občin, občinski energetske svetovalci, organizacije civilne družbe in za razpis za socialno šibka gospodinjstva Centri za socialno delo.

Promocija in komuniciranje bo potekalo preko radija, TV, občinskih glasil, spletnih strani različnih subjektov.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.3.2 Svetovanje in informiranje občanom za boljše posluževanje malih kurilnih naprav in merjenje vlažnosti lesne biomase

Izvajalci dimnikarskih storitev vsako leto najmanj dvakrat prihajajo v gospodinjstva, ki imajo male kurilne naprave na trdno gorivo in lahko bistveno vplivajo na porabo goriva, njihov izkoristek in izpuste delcev iz malih kurilnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob vsakem obisku in opravljanju storitev sprotno ocenjevali:

- stanje male kurilne naprave in ustreznost njene uporabe (vzdrževanje, pomanjkljivosti, dovod zraka ipd.),
- stanje dimnika in odvodnih naprav ter njihovo čiščenje in vzdrževanje,
- stanje trdnih goriv (da so brez kemičnih primesi in premazov; vlažnost drv) in primernost njihovega skladiščenja.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo seznanjali uporabnike dimnikarskih storitev o energetske učinkovitosti malih kurilnih naprav in svetovali glede izbire, vzdrževanja in uporabe malih kurilnih naprav in z njimi povezanih dimovodnih naprav, zračnikov in pomožnih naprav.

Izvajalci dimnikarskih storitev kot sestavni del svoje dejavnosti svetujejo občanom glede uporabe malih kurilnih naprav, vključno s pregledom kakovosti in meritvami vlažnosti lesne biomase in posebnim poudarkom na preprečevanju kurjenja vlažnih drv. Ob morebitnih manjših pomanjkljivostih na napravah in gorivu bodo občanom dana priporočila in navodila, kako jih odpraviti, da bodo doseženi boljši izkoristek goriva, manjši izpusti delcev in večja varnost uporabe kurilnih naprav. Ministrstvo, pristojno za okolje, bo organiziralo dodatno izobraževanje vseh izvajalcev dimnikarskih storitev, zagotovilo zgibanke in finančno pokritje dodatnih stroškov izvajalcev dimnikarskih storitev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo v letu 2017 vsem izvajalcem dimnikarskih storitev zagotovilo merilnike vlažnosti drv.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob vsakem opravljanju storitev gospodinjstvu ponudili meritev vlažnosti drv, v vsakem primeru pa jo morajo opraviti na zahtevo gospodinjstva.

Izvajalci dimnikarskih storitev bodo ob opravljenih storitvah (če bodo izmerili, da ima mala kurilna naprava majhen izkoristek in prevelike izpuste) gospodinjstvom svetovali, zamenjavo naprave s sodobnejšo in jih seznanili z možnostjo dodatne finančne spodbude za zamenjavo zastarelih malih kurilnih naprav, ki jo zagotavlja država na območjih preseganj prek razpisov Eko sklada po odlokih o načrtu za kakovost zraka.

Občinska uprava bo zagotovila promocijo svetovanja izvajalcev dimnikarskih storitev v občinskih sredstvih javnega obveščanja.

Ocenjuje se, da je glede na sedanje stanje s pravilnim vzdrževanjem naprav in uporabo zračno suhe biomase tehnično mogoče zmanjšati izpuste delcev iz obstoječih malih kurilnih naprav v povprečju za 50 %, porabo goriva pa za 15 %. Cilj je, da v treh letih z izobraževanjem in ozaveščanjem občanov dosežemo 20-odstotno zmanjšanje emisij trdnih delcev iz malih kurilnih naprav na trdno gorivo ter hkrati zmanjšamo porabo trdnih goriv za 10 % samo s tem ukrepom.

Nosilci ukrepa: država, občine, izvajalci dimnikarskih storitev

4.1.3.3 Izobraževanje in vzpostavitev posebnega spletnega mesta za umno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, in ministrstvom, pristojnim za gozdarstvo, vzpostavi, vzdržuje in izboljšuje odzivno spletno mesto

za pametno uporabo lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah. Občina vzpostavi povezavo na spletno stran tega ministrstva.

Za uspešno uporabo informacij s spletnih mest se izvaja promocija spletnega mesta, informacije pa se lahko sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine. Občina pred vsako kurilno sezono na krajevno primeren način oglašuje spletno mesto in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje, po svoji oceni na podlagi vsebin s spletnega mesta v gospodinjstva dostavlja ustrezna tiskana gradiva.

Ministrstvo, pristojno za okolje, pred začetkom kurilne sezone in v posebnem obdobju možnega poslabšanja kakovosti zraka v okviru napovedi objavi tudi informacijo o pomembnosti pravilne uporabe lesne biomase kot goriva v malih kurilnih napravah in o drugih ukrepih, ki zmanjšujejo izpuste.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.3.4 Izvajanje poostrelega nadzora nad kurjenjem odpadkov v malih kurilnih napravah

Država izvaja poostren nadzor nad kurjenjem gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah. V ta namen bo povečala učinkovitost delovanja dimnikarskih storitev za izvajanje tega ukrepa in izboljšala sistem za izvedbo ukrepa.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo v enem letu od sprejetja tega odloka pripravilo vse potrebne predpise in zagotovilo učinkovit sistem za nadzor ob sumu kurjenja gorljivih odpadkov v mali kurilni napravi.

Ministrstvo, pristojno za okolje, bo v enem letu od sprejetja tega odloka povečalo odzivnost ob prijavih suma kurjenja gorljivih odpadkov v malih kurilnih napravah.

Inšpektorat, pristojen za okolje, bo ob začetku kurilne sezone, enkrat v kurilni sezoni in enkrat izven kurilne sezone izvaja povečano število poostrenih nadzorov. Pri tem bo sodeloval tudi z ministrstvom, pristojnim za zdravje, in sicer tako, da bo ob ugotovljenih kršitvah intenzivno in sprotno komuniciral z javnostjo, da se take kršitve v celoti odpravijo.

Nosilka ukrepa: država

4.1.3.5 Zagotavljanje kakovosti lesnih goriv v malih kurilnih napravah prek skupne spletne platforme

Država vzpostavi platformo za trženje lesnih goriv v Sloveniji, ki jo vzpostavi in upravlja Gozdarski inštitut Slovenije.

Gozdarski inštitut Slovenije bo vzpostavil tudi posebno spletno stran, kjer bodo vsi ponudniki lesne biomase ponujali svoje produkte. Na spletnih straneh bodo objavljene tudi dobre prakse o kakovosti goriv in informacije glede priprave in prodaje lesne biomase za ogrevanje (tehnologije, varnost, analize, napovedi, potrebe lesne industrije, stanje in zdravje gozdov, tržna poročila in napovedi ipd.).

Nosilec ukrepa: država

4.1.3.6 Vzpostavitev in delovanje mobilnega demonstracijskega centra za kurjenje v malih kurilnih napravah

Država bo v letih 2017–2018 vzpostavila mobilni demonstracijski center za kurjenje v malih kurilnih napravah (v nadaljnjem besedilu: MDCMKN) s ciljem celovitega prikaza pravilne priprave drv in pravilnega kurjenja v mali kurilni napravi. S prikazom v fizični in digitalni obliki se bodo zdajšnji in prihodnji uporabniki malih kurilnih naprav pridobili potrebna znanja in informacije za gospodarno in okolju prijazno uporabo malih kurilnih naprav.

Država bo v sodelovanju z občino zagotavljala, da bo MDCMKN v mesecih pred začetkom kurilne v celotni občini seznanjal občane s pravilno pripravo drv v zimsko-pomladanskih mesecih in pravilnim kurjenjem v malih kurilnih napravah.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.3.7 Sanitarno čiščenje slovenskih gozdov in uporaba še uporabne lesne biomase kot trdno gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja

Eden od virov slabše kakovosti lesne biomase kot kuriva so zaradi bolezni ali lokalnih ujm podrta ali poškodovana drevesa v gozdovih, ki jih lastniki gozdov ne pospravijo pravočasno, nato pa se vseeno uporabijo kot kurivo slabše kakovosti (premalo sušeno in »okuženo« z glivami). Drevesa, ki trajno ostanejo v gozdu, so vir novih okužb (kostanj, jesen, lubadar na iglavcih ipd).

Država in občine bodo v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov ter javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovala, organizirale in izvajale nekajletne aktivnosti, da se bo les, ki ima še potrebno kurilno vrednost, v celoti pospravil in uporabil kot gorivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja.

Če takšne kotlovnice na območju katere od občin ni, ali pa je kotlovnica premajhne moči, bo zagotovljena raba te vrste lesne biomase v eni od bližnjih kotlovnica, ki ima takšno moč.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.3.8 Obvladovanje nenadnih velikih presežkov lesne biomase po ujmah in izbruhih bolezni v gozdovih

Zaradi nenadnih ujm (žledolomi, viharji, plazovi) ter občasnih obolelosti gozdov (lubadar, kostanjev rak, šiškariča in druge) je pričakovati dokaj redno zagotavljanje lesa nizkega cenovnega razreda, ki ga je mogoče predelati v lesne polproizvode (iverka, papirna »kaša« itd.). En del te lesne mase ni več uporaben niti za takšno predelavo, ampak bo uporaben samo za lesno biomaso za kurjenje v kurilnih napravah.

Cilj je, da se za lesnopredelovalno industrijo porabi večina tega lesa, preostali del lesa in mehanski ostanki od spravila lesa pa se uporabijo kot kurivo v kotlovnica daljinskega ogrevanja. Če takšne kotlovnice na območju katere od občin ni, ali pa je kotlovnica premajhne moči, bo zagotovljena raba te vrste lesne biomase v eni od bližnjih kotlovnica, ki ima takšno moč.

Država in občine bodo v sodelovanju z gozdarskim sektorjem, lastniki gozdov ter javnimi podjetji s področja oskrbe s toplotno energijo načrtovala, organizirale in izvajale nekajletne aktivnosti, »pospravljanja« poškodovanega lesa kot odgovor na ujme in bolezni.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.3.9 Trajno odvažanje lesne biomase kot ostankov obrezovanja sadnega in okrasnega drevja v sezoni

Občine bodo svoji komunalnim službam ali drugemu ustreznemu poslovnemu subjektu določile obveznost, da vsako pomlad, kot svojo redno dejavnost, izvaja odvoz lesne biomase ob obrezovanju sadnega in okrasnega drevja in živih mej na območju občine.

Izvajalec dejavnosti mora po predhodnem obvestilu o nastanku večjih količin lesnih ostankov s strani občanov ali drugih subjektov le-te odpeljati v roku treh dni.

Izvajalec komunalne službe o novem načinu izvajanja storitve obvesti občane na krajevno in časovno primeren način ob začetku leta, ko izda obvestilo o letnem načrtu odvozov.

Občine o novi storitvi komunicirajo z občani in promovirajo opravilo.

Dodatna storitev trajnega odvažanja lesne biomase kot ostankov obrezovanja sadnega in okrasnega drevja se začne izvajati v letu 2018.

Ministrstvo, pristojno za okolje, pripravi, promovira in distribuira informacije o še drugih načinih uporabe lesnih ostankov od obrezovanja drevja (npr. kompostiranje, zastirka, gojenje gob itd.)

Nosilci ukrepa: država, občine

4.1.4 Horizontalni ukrepi

4.1.4.1 Lokalna energetska zasnova

Lokalni energetski koncept in odlok o načrtu kakovosti zraka se izvajata usklajeno.

Nosilci ukrepa: občine.

4.1.4.2 Informiranje glede zmanjševanja toplotnih izgub stavb in spodbujanje takega zmanjševanja

Z zmanjševanjem toplotnih izgub stavb se zmanjšuje potreba po toploti za ogrevanje, sorazmerno s tem se zmanjšujejo tudi emisije onesnaževal zaradi ogrevanja. Energetska sanacija stavb je glavni dolgoročni ukrep za zmanjšanje onesnaženosti zraka.

Energetska sanacija stavb se spodbuja s subvencijami države.

Občine bodo zagotavljale prostore in delovno opremo za dejavnosti energetske svetovalne službe ENSVET. Delo ENSVET-a se bo okrepilo in nadgradilo z obveščanjem občanov o možnosti brezplačnih energetskih nasvetov, s pridobivanjem informacij o nepovratnih sredstvih

in posojilih, ki jih Eko sklad v okviru svojih dejavnosti namenja za zmanjševanje toplotnih izgub stavb.

Nosilci ukrepa: država, občine, ENSVET

4.1.4.3 Izjava se energetska prenova objektov v občinski lasti

Občine imajo že vpeljano energetske knjigovodstvo v vseh svojih objektih. Izdelane so tudi energetske izkaznice za večino javnih objektov, ki imajo več kot 50 m² ogrevalne površine.

Na podlagi analiz in energetskih pregledov je za javne in stanovanjske objekte, ki so v občinski lasti, pripravljen poseben projekt energetske sanacije s prednostno izvedbo sanacije do konca leta 2019 (število objektov je določeno za vsako občino posebej).

Nosilci ukrepa: občine, država

4.1.3.4 Natančna evidenca malih kurilnih naprav

Izvajalci dimnikarskih storitev sporočajo evidence kurilnih naprav in izmerjenih vrednostih emisij dimnih plinov (vrsta, tip, starost, moč kurilne naprave, rezultati meritev dimnih plinov, vrsta goriva, vlažnost drv itd.) v posebno spletno aplikacijo (EviDim). Država izvede povezljivost evidenc o nepremičninah Geodetske uprave Republike Slovenije, evidenc kurilnih naprav in evidenc o energetskih izkaznicah stavb.

Država zagotovi, da so ti podatki dostopni tudi občinam.

Nosilci ukrepa: država, izvajalci dimnikarskih storitev

4.2 Ukrepi na področju prometa

Ukrepi na področju prometa prednostno temeljijo na prehodu (in vračanju) k trajnostni mobilnosti. Pri uporabi motorjev z notranjim izgorevanjem se spodbuja zamenjava takšnih motorjev z motorji brez izpustov ali z minimalnimi izpusti delcev ter k povečevanju učinkovitosti vseh vrst prometa.

4.2.1 Spodbujanje trajnostnega prevoza na ravni občin

Občine bodo izvajale celostno prometno strategijo kot strateški dokument, v katerem so zagotovile strokovne podlage za prostorsko načrtovanje in urejanje prometa na območju občin.

Občine bodo izvajale prednostno predvsem naslednje ukrepe:

- omogočanje celovitih pogojev za hojo, da bo le-ta postala znaten del načina transporta,
- širjenje in povezovanje kolesarskih stez ter zagotavljanje drugih potrebnih pogojev, da kolesarstvo postane pretežni del transporta v občinah,
- urejanje, omogočanje in spodbujanje javnega potniškega prometa,
- organizacijsko-upravljaljski ukrepi, ki bodo povezovali in krepili trajnostno mobilnost kot prevladujoč način prometa,

- v preostalem delu uporabe osebnih avtomobilov ukrepe, ki bodo zaradi uporabe letih povzročali čim manjše izpuste delcev.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.2 Zagotovitev parkiranja koles na železniških postajališčih, ob zgradbah javne uprave in vseh mestih večje zgostitve kolesarskega prometa

Občine bodo zagotovile gradnjo in ureditev nadstrešnic na železniških postajah, ob zgradbah javne uprave in vseh mestih večje zgostitve kolesarskega prometa za parkiranje koles v vseh treh občinah.

Sproti z izgradnjo in določitvijo kolesarskih površin po občini se bodo zagotavljale tudi površine za parkiranje koles ob kolesarskih površinah.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.3 Nadgraditev obstoječih postaj in postajališč JPP z vidika prometne varnosti in standardov kakovosti storitev JPP

Občine bodo zagotovile varne dostope do postaj in postajališč javnega prevoza z gradnjo pločnikov in kolesarskih stez.

Občine zagotovijo izboljšanje povezav pločnikov do avtobusnih postajališč za JPP in ureditev varnih dostopov. Nadgradi se avtobusna postajališča JPP, da bodo ustrezala sodobnim standardom in bodo lahko dostopna tudi invalidom.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.4 Trajnostna parkirna politika

Občine bodo zagotovile povečevanje brezplačnega parkirišča na železniških postajah (t. i. parkiraj in se pelji).

Na območjih, kjer ni mogoče zagotoviti večjega števila parkirnih mest, se bo za obstoječa parkirna mesta uvedlo plačevanje parkirnine (bolnica, zdravstveni dom), rešitve bodo odvisne od posamičnih občin.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.5 Urejanje javnega potniškega prometa

Za povečevanje deleža javnega potniškega prometa bo prilagojen vozni red z možnostjo povečanja pogostosti odhodov mestnih avtobusov.

Posebna pozornost se nameni povezavam naselij z železniškimi postajami za zadovoljitev potreb po mobilnosti dnevnih migrantov, pri čemer je treba zagotoviti večjo točnost in zanesljivost železniškega prometa. Vozni redi in povezave rednih in šolskih prog se dodatno uskladijo. Občine bodo poleg tega uredile subvencioniranje šolskih, dijaških in upokojenskih letnih vozovnic. Preučile bodo možnost uvedbe brezplačnega prevoza na železniško postajo ob prometnih konicah.

Nosilci ukrepa: občine, država, prevoznik

4.2.6 Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov in promocija trajnostne mobilnosti

Subjekti javnega sektorja in gospodarskega sektorja na območju občin, ki do konca leta 2016 še niso izdelali mobilnostnih načrtov in imajo več kot 30 zaposlenih, za svoje potrebe, izdelajo mobilnostne načrte, v katerih določijo ukrepe za povečanje trajnostne mobilnosti.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva na območju občin morajo medsebojno uskladiti ukrepe iz svojih načrtov.

Državni organi in drugi subjekti javnega sektorja ter gospodarstva izvajajo ukrepe iz načrta in po potrebi ažurirajo načrte.

Nosilci ukrepa: občine, država, posamezni subjekti javnega sektorja in gospodarski sektor

4.2.7 Preusmeritev tovornega prometa na železnico

Zaradi povečevanja tovornega prometa, ki ga uporabljajo predvsem večji industrijski obrati, ki delujejo v gradbeni, kemični, steklarski in drugi industriji, se ocenjuje, da so emisije prahu iz tovornega cestnega prometa razmeroma visoke, zato jih je treba precej zmanjšati. Preučene bodo možnosti, da se večji del tovornega prometa preusmeri na železnico.

Nosilci ukrepa: država, občine, izvajalci gospodarskih dejavnosti, ki imajo svoje obrate na območju Zasavja, in Gospodarska zbornica Slovenije

4.2.8 Izboljšanje cestne infrastrukture

Država bo skladno s programom razvoja javne prometne infrastrukture pospešeno izvajala dejavnosti pri gradnji ceste G2-108 na odseku Hrastnik–Zidani Most, ki bo kot cestna povezava državnega pomena povezovala območje Zasavja s 3. razvojno osjo in prek nje s cestnimi povezavami mednarodnega pomena.

Prizadevalo se bo za ureditev obvoznice smeri z navezavo na cesto Hrastnik – Zidani most_ Radeče in na drugi strani skozi predor do Prebolda oziroma navezave na obstoječo AC.

Nosilec ukrepa: država

4.2.9 Optimizacija zimskega posipanja in soljenja cest

Ceste se bodo čim več plužile, da bo manjša potreba po posipanju. Ceste se bo posipalo le s soljo (natrijevim kloridom) oziroma soljo z dodatki kalcijevih in magnezijev kloridov. Posipanje z drobljenimi kamnitimi agregati je dopustno samo v izjemnih primerih ob posebnih vremenskih situacij. Ti izjemni primeri se opredelijo v načrtih zimske službe. Navedeno velja tudi za posipanje površin za pešce. Posip s kamnitimi agregati se še vedno dopusti na malo ali zelo malo obremenjenih cestah z nižjega reda strmimi nakloni izven naselij in na makadamskih voziščih, kjer bi drugačen način zimskega vzdrževanja povzročal prevelike težave pri odvijanju prometa. Ti odseki cest morajo biti opredeljeni v načrtih zimske službe.

Nosilci ukrepa: občine, država, izvajalci zimske službe

4.2.10 Komunalna vozila in taksi služba

Vozni park komunalnih služb se bo postopoma obnavljal z vozili na stisnjen zemeljski plin ali hibridni ali električni pogon. Dopusten pa je tudi nakup vozil na pogon z notranjim izgorevanjem, ki ustrezajo najmanj emisijskemu razredu EURO VI. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Občina lahko določi pogoje za taksi službo in spodbuja le-te k zmanjševanju emisij prašnih delcev.

Občina določi pogoje za dostavna vozila in spodbuja izvajalce dostavnih služb k uporabi okolju prijaznih vozil. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Občina določi pogoje za vozila služb varovanja in spodbuja izvajalce dejavnosti varovanja k uporabi okolju prijaznih vozil. Podjetja pripravijo akcijske načrte za uvajanje okolju prijaznih vozil v svoje vozne parke.

Država lahko zagotovi dodatne spodbude za zamenjavo komunalnih, dostavnih, taksi in drugih vozil.

Nosilci ukrepa: občina, izvajalci občinskih komunalnih javnih služb, taksi služb, dostavnih služb in služb varovanja.

4.2.11 Spodbujanje elektromobilnosti

Ne glede na to, da je končni cilj z vidika kakovosti zraka prehod k prevozu blaga po železnici in k trajnostni mobilnosti potnikov, lahko v prehodnem obdobju prehod dizelskih motorjev osebnih avtomobilov k elektromotorjem pomembno prispeva k zmanjšanju izpustov delcev.

Občine in država bodo usklajeno zagotavljali ukrepe za odpravljanje ovir za preboj elektromobilnosti ter spodbujanje elektromobilnosti, zlasti pa:

- občine bodo na svojih zemljiščih omogočila postavitve ustrezne pametne polnilne infrastrukture ob upravnih občinskih objektih, ob objektih upravnih enot, fakultet, študentskih domov, bolnišnic in zdravstvenih domov in drugih objektih občinske in državne javne uprave, kjer imajo občani dnevne opravke. Občine bodo po ureditvi - rezervaciji zemljišč ponudile ustrezno usposobljenemu subjektu, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer

- bodo polnilnice delovale pri pobiranju stroškov polnjenja, pobiranja parkirnine ob možnostih sodobnih načinov plačila,
- občine (oziroma upravniki parkirišč z nad 50 parkirnimi mesti) bodo na javnih parkiriščih v mestu zagotovile, da bo vsaj 2% parkirnih mest opremljenih z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo. Občine bodo po ureditvi - rezervaciji zemljišč ponudile ustrezno usposobljenemu subjektu, ki izvaja dejavnost storitve polnjenja, da postavi ustrezno pametno polnilno infrastrukturo, pri čemer bodo polnilnice omogočale uporabo sodobnih načinov plačila,
 - občine bodo s predpisi uredila, da morajo bodoči investitorji skupnih stanovanjskih stavb od leta 2018 naprej na parkirišč lastnikov stanovanj, kjer je več kot 30 parkirnih mest, zagotoviti na to število parkirnih mest vsaj eno parkirno mesto rezervirano za parkiranje in opremljeno z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,
 - občine spodbujajo trgovce in gostince, da opremijo parkirne površine z ustrezno pametno polnilno infrastrukturo,
 - občine bodo spodbujale zamenjavo zastarelih komunalnih vozil z nizkimi emisijskimi razredi EURO z hibridnimi ali elektro vozili, pri čemer bodo komunalna podjetja postopno zagotovila potrebno pametno polnilno infrastrukturo,
 - država bo glede na finančne vire za vsaj tri leta zagotavljala ustrezne spodbude za nakup osebnih in poslovnih vozil, avtobusov in komunalnih vozil, pri čemer bo delež spodbud z območji s slabo kakovostjo zraka višji,
 - država lahko zagotavlja dodatne spodbude za infrastrukturo za elektromobilnost.

Vsaka od občin izvaja način spodbud in hitrost za prehod skladno s svojimi ambicijami.

Nosilci ukrepa: občine, država

4.2.12 Izboljšanje cestne infrastrukture, namenjene kolesarjem in pešcem

Izboljša se cestna infrastruktura, namenjena pešcem in kolesarjem ob državnih cestah, da bi omogočili nemotorizirane oblike prevoza iz bližnjih zaselkov. Občine in država izdelajo načrt, da se vse kolesarske steze povežejo v enotno omrežje in da se zagotovi izvedbo teh povezav najmanj do konca leta 2020.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.2.13 Omejevanja in umirjanje prometa

Občine izvajajo načrt omejevanja in umirjanja prometa – uvajanje »cone 30« na ulicah, kjer je veliko žrtev prometa in so najbolj ranljivi otroci.

Posebna pozornost bo pri omejevanju in umirjanju prometa poleg prometne varnosti še posebej namenjena urejanju problematičnih con za pešce in izpostavljenih območij za varen in učinkovit kolesarski promet.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.14 Odprava zastojev v prometu in zagotavljanje visoke pretočnosti v prometu

Dokler so osebni avtomobili najpogostejši način prevoza oseb, je eden od pomembnih ukrepov odprava zastojev in povečanje prepustnosti v prometu, pri čemer ima še posebno prednost zagotavljanje pretočnosti za JPP.

Na območju občin bo izvedena ustrezna analiza prepustnosti prometa, kar bo podlaga za izvajanje ukrepov.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.15 Priročnik in promocija varčne vožnje (prilagojen za kakovost zraka)

Država izdela priročnik varčne vožnje s ciljem zmanjšanja porabe goriva, varne vožnje in zmanjšanja izpustov delcev in ga objavi na spletni strani ministrstva o kakovosti zraka.

Država letno izvaja posamične aktivnosti varčne vožnje v različnih oblikah in komunicira o tej temi z različnimi deležniki.

Občine se bodo na svoj krajevno primeren način vključevale v komuniciranje ter uporabljale izdelan priročnik in druga gradiva, ki jih bo pripravila država.

Nosilci ukrepa: občine, država

4.2.16 Ustanavljanje klubov lastnikov avtomobilov in skupna uporaba avtomobilov

S ciljem zmanjševanja števila avtomobilov bo država v sodelovanju z občinami spodbujala in promovirala ustanavljanje lokalnih klubov lastnikov avtomobilov za skupno rabo avtomobilov. Namen skupne uporabe avtomobilov je, da skupinski lastniki avtomobilov skupno načrtujejo deljeno uporabo avtomobilov ter jih tudi skupaj vzdržujejo.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.2.17 Zagotavljanje prevoza na klic gibalno oviranim osebam in skupinam ljudi, ki nimajo ali ne želijo imeti osebnega avtomobila ter prevoza z območij, kjer ni smiselna vzpostavitev JPP z rednim voznim redom (prevoz na »zahtevo«)

S ciljem zmanjševanja osebnih avtomobilov bodo občine spodbujale uvedbo prevoza na "zahtevo" za gibalno ovirane osebe in skupine ljudi, ki nimajo ali ne želijo imeti osebnega avtomobila (v okviru mestnega JPP ali druge zasebne pobude npr. upokojenci kot dodaten zaslužek), da bi se na ta način zagotovil prevoz iz območij, kjer ni smiselna vzpostavitev JPP z rednim voznim redom.

Občine bodo nov način prevoza intenzivno promovirala in komunicirala z občani, tudi s ciljem, da bi gospodinjstva zmanjšala količino lastnih osebnih avtomobilov.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.18 Stimulacija trajnostnega prihoda v službo

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z ministrstvi, pristojnimi za okolje, delo, gospodarstvo, javno upravo in zdravje prouči še druge možnosti spodbujanja trajnostnega prihoda v službo vključno z ugodnejšim vračilom potnih stroškov.

Ministrstvo, pristojno za javno upravo, po določitvi novega modela povrnitve potnih stroškov le-tega takoj uvede v uporabo, ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, ga v sodelovanju z GZS skuša uvesti tudi v gospodarstvo.

Nosilci ukrepa: država, GZS

4.2.19 Zagotavljanje prevoza koles na avtobusih in vlakih v javnem potniškem prometu

Ministrstvo, pristojno za promet, v sodelovanju z izvajalci primestnega in medkrajevnega avtobusnega in železniškega prometa začne v letu 2017 uvajati – zagotavljati prevoz koles na avtobusih in v vlakih tako, da ima takšen prevoz do konca leta 2019 zagotovljena vsaj polovica vozil, predvsem tistih v smeri za Ljubljano.

Nosilec ukrepa: država

4.2.20 Ureditev kolesarskih stez in ureditev cestišč za uporabo koles ter odprava ključnih pomanjkljivosti za množično uporabo kolesarjenja za dnevne opravke

Občine bodo pregledale vse kolesarske poti, ki jih bi lahko uporabljalo več kolesarjev za dnevne opravke (delo v službo, prihod v šole, prihod do državnih-občinskih in javnih mest, prostočasne aktivnosti, trgovine in lokali, parki itd.) ter ugotovile ključne pomanjkljivosti, kot so: manjkajoči deli kolesarskih stez; ovire na stezah; nepravilno ali pomanjkljivo postavljena križanja kolesarskih stez s cestami; nepravilno ali pomanjkljivo postavljena križanja kolesarskih stez s pločniki; nepravilno ali pomanjkljivo postavljena križanja kolesarskih stez z avtobusnimi postajališči; neosvetljeni deli stez; pomanjkljive označbe; nevarna križanja; luknje na stezah in cestah; pomanjkljivosti čiščenja pločnikov pozimi; pomanjkanje varnih stojal za kolesa; relativno nizka kolesarska kultura posameznikov; uporaba kolesarskih stez z kolesi na motorni pogon, itd).

Na osnovi analize bodo občine takoj začele odpravljati vse pomanjkljivosti tako, da bodo kolesarji lahko v treh letih množično dnevno uporabljali kolesarske steze za večino dnevnih opravkov v mestu.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.21 Sprotna in intenzivna promocija novih kolesarskih stez

Občine bodo skupaj z drugimi deležniki (kolesarske mreže, športna združenja, organizacije s področja varovanja okolja, organizacije s področja varovanja zdravja, turistična združenja, ipd.) sproti ob »otvoritvi« kolesarskih stez, kolesarskih prireditvah (in športnih in rekreacijskih) in ob vseh priložnostih ter zlasti ob začetku kolesarskih sezone vedno promovirale kolesarjenje za prevoz v službo in rednimi dnevnimi opravki.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji in navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.2.22 Sprotna in intenzivna promocija uporabe JPP

Občine bodo skupaj z drugimi deležniki (upokojenska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in varovanja zdravja, turistična združenja, ipd.) sprotno ob »otvoritvi« novih avtobusnih prog, uvedbi novih avtobusov in vseh priložnostih ter zlasti začetku šolskega in študijskega leta ter drugih priložnostih spodbujala JPP za prevoz v službo in za dnevne opravke.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji in navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditve s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.2.23 Ureditev pločnikov, varni prehodi za pešce in odprava ključnih pomanjkljivosti za množično uporabo hoje za dnevne opravke

Občine bodo pregledale večino poti, pločnikov in prehodov za pešce, ki bi jih lahko dejansko uporabljalo več pešcev za vsakodnevne opravke (delo v službo, prihod v šolo, obisk državnih oziroma občinskih in javnih mest, prostočasne dejavnosti, trgovine in lokali, parki ipd.) ter ugotovile ključne pomanjkljivosti, kot so: manjkajoči deli pločnikov; ovire na pločnikih; nepravilno ali pomanjkljivo postavljeni prehodi za pešce; neosvetljeni deli cest; nevarna križanja; luknje na cestah in škropljenje pešcev ob dežju; pomanjkljivo čiščenje pločnikov pozimi itd).

Na podlagi analize bodo občine začela navedene pomanjkljivosti odpravljati.

V občinah se bodo vzpostavile cone za pešce, skupaj z ukrepi omejevanja in umirjanja prometa.

Občine bodo skupaj z državo promovirala nove cone za pešce in komunicirala z občani, da bodo te nove cone za pešce dejansko začeli vsakodnevno uporabljati in s tem zmanjšali vsakodnevno uporabo avtomobila.

Nosilci ukrepa: občine

4.2.24 Promocija – kampanje

a) hoje in pohodništva

Občine in država bosta skupaj z drugimi deležniki (upokojenska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja, kulturna društva ipd.) ob množičnih pohodniških prireditvah in drugih priložnostih spodbujale hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po opravkih, vključno s kombinacijo uporabe JPP (peš hoja do postajališč in postaj), s ciljem ohraniti ustrezno kakovost zraka.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditve s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka;

b) hoje in tekaštva – maratona

Občine bodo skupaj z drugimi deležniki (športna, kulturna in pohodniška društva, organizatorji športnih prireditev in maratonov, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja ipd.) sprotno ob pohodih, tekaških tekmah in prireditvah ter maratonih in vseh priložnostih spodbujala hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po opravkih, vključno s kombinacijo uporabe JPP (hoja do postajališč in postaj), s ciljem ohraniti ustrezno kakovosti zraka.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka;

c) hoje in planinarjenja

Občine in država bodo skupaj z drugimi deležniki (upokojska združenja, delodajalci, organizacije s področja varovanja okolja in zdravja, turistična združenja, planinska društva ipd.) spodbujali hojo in pohodništvo tudi kot vsakodnevno hojo v službo in po opravkih, vključno s kombinacijo uporabe JPP (hoja do postajališč in postaj) s ciljem ohraniti ustrezno kakovost zraka.

Ministrstvo, pristojno za okolje, postane promotor, soorganizator (in po potrebi tudi plačnik dela stroškov), pri čemer se vse promocijsko in drugo gradivo označi z glavo ministrstva, pristojnega za okolje, z označbami kakovosti zraka v Sloveniji in z navedbo, da ministrstvo, pristojno za okolje, podpira (in sofinancira) področje oziroma prireditev s ciljem trajnih učinkov na zdravje in okolje z vidika kakovosti zraka.

Nosilci ukrepa: država, občina

4.2.25 Kolesu prijazna vrtec in šola

Vrtci in osnovne šole so na področju prometa glede načina prihoda/prevoza otroka v šolo ali vrtec eden večjih povzročiteljev oziroma sprožilcev slabe kakovosti zraka, zato je zelo pomembno, da se uporabijo vse možnosti za izboljšanje kakovosti zraka tudi na tem področju.

Občine bodo v sodelovanju z vsemi vrtci in šolami na svojem območju preučile vse možnosti drugačnega načina prihoda oziroma prevoza otrok v vrtec in šolo.

Občine bodo v sodelovanju z vrtci in šolami odpravila na območju prevoza otrok vse ovire in izpolnila vse potrebne pogoje, da se bo delež otrok, ki prihajajo v vrtec in šolo peš, s kolesom ali javnim potniškim prometom, bistveno povečal.

Nosilke ukrepa: občine

4.2.26 Peš v šolo in vrtec

Otroci iz vrtcev in otroci (nižjih razredov) osnovnih šol morajo več hoditi, kar pomeni zlasti manj voženj z avti njihovih staršev.

Občine bodo v sodelovanju z vrtci in osnovnimi šolami ter Sveti staršev dogovorile ukrepe, ki bodo povečali hojo v vrtce in šole:

- preveritev varnostnih okoliščin, izdelava načrta varnih šolskih poti v vseh treh osnovnih šolah v Trbovljah in osnovnih šol drugih občin ter izvedba ustreznih ukrepov,

- preveritev prometnovarnostnih okoliščin in izvedba ustreznih ukrepov,
- odstranitev vseh »logističnih« ovir in preprek od gravitacijskih območij na poti do šole,
- vzpostavitev vseh potrebnih infrastrukturnih objektov in naprav za učinkovit in varen prihod otrok v šolo.

Občine bodo v sodelovanju s starši ter šolami ponovno preverile ustreznost zagotavljanja avtobusnih prevozov otrok v šolo in jih po potrebi spremenila, da se nepotrebni avtobusni prevozi v bližini šol ukinejo; da se na oddaljenih območjih, kjer ni avtobusnega prevoza v šolo le-ta na novo uvede, predvsem pa, da se celotne generacije mladih skupaj s starši spet zavejo pomena hoje kot najbolj naravnega načina gibanja človeka.

Nosilke ukrepa: občine

4.2.27 Uvedba sistema izposoje koles in električnih koles v občinah

Občine bodo najpozneje v letu 2018 uvedle sistem izposoje koles in električnih koles ter v ta namen nabavile potrebno število koles in električnih koles. Za izvajanje sistema izposoje koles in električnih koles bo na območjih občin zagotovljeno potrebno število krajev izposoje, katerega število bo določila vsaka občina posebej. Sistem izposoje koles se bo nadgrajeval skladno s celotno prometno strategijo.

Država zagotovi dodatne spodbude za uvedbo sistema v občini.

Nosilci ukrepa: država, občina

4.3 Ukrepi na drugih področjih

4.3.1 Podporni in drugi ukrepi

4.3.1.1 Povečanje učinkovitosti javne uprave za boljšo kakovost zraka

Izraba možnosti svetovnega spleta za delovanje javne uprave in celotnega javnega sektorja ter javnih služb.

Javna uprava, celotni javni sektor in javne službe lahko za svoje delovanje bolje izkoristijo možnosti svetovnega spleta za manjše obremenjevanje okolja, tudi na področju kakovosti zraka.

Javna uprava, javni sektor in javne službe bodo izrabile vse možnosti, ki jih omogoča svetovni splet, da bodo zasebni in poslovni uporabniki lahko urejali svoje zadeve z navedenimi subjekti javnega sektorja na daljavo prek svetovnega spleta, ne da bi morali osebno obiskati poslovne prostore teh subjektov.

V ta namen bodo navedeni poslovni subjekti v naslednjih treh letih prenesli še večji del svojega poslovanja opravljali prek svetovnega spleta, s čimer se bodo obiski poslovnih uporabnikov v njihovih prostorih zmanjšali za polovico.

Nosilci ukrepa: država, občine in vsi subjekti javnega sektorja ter javnih služb z njune pristojnosti

4.3.1.2 Ozelenitev občin

Na površine rastlin se adsorbirajo delci in na ta način pripomorejo k znižanju koncentracij delcev v zraku. Rastline absorbirajo tudi druga onesnaževala, kakor so dušikovi oksidi in ozon in tako pripomorejo k izboljšanju kakovosti zraka. Zelene površine prispevajo tudi k zmanjševanju mestnega toplotnega otoka, izboljšajo mikroklimo in so eden izmed ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Obstoječe zelene površine v občinah se skrbno varujejo, hkrati pa se pri načrtovanju novih zelenih površin upošteva njihov pomen za kakovost zraka tako pri obsegu novih zelenih površin kakor tudi pri izbiri vrst zasajenih rastlin.

Nosilci ukrepa: občine, država.

4.3.1.3 Delovanje posebnega spletnega mesta za kakovost zraka in njegovo izboljševanje

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občinami vzdržuje in nadgrajuje spletno mesto za kakovost zraka z naslednjimi vsebinami:

- pomen kakovosti zraka;
- pomen čistega zraka za zdravje;
- letni podatki o preteklih emisijah in temeljne značilnosti teh emisij glede na čas (analize, trendi ipd.) in podatki o učinkih ukrepov;
- viri emisij po skupinah (male kurilne naprave, promet, industrija in drugi viri),
- ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka, ki jih lahko v vsakodnevnem življenju izvajajo posamezniki in gospodinjstva;
- kratkoročni ukrepi, ki so predvideni pri nekajdnevnem zaporednem in visokem preseganju mejnih vrednosti;
- dostop do tega odloka;
- povezave na druga spletna mesta s področja vsebin kakovosti zraka (EU, organizacije civilne družbe s področja kakovosti zraka, evropska mesta in regije);
- povezave na spletna mesta občine v zvezi s kakovostjo zunanjega zraka,
- kontaktni podatki.

Za uspešno uporabo informacij s spletnega mesta se izvaja promocija spletnega mesta, informacije pa se sporočajo gospodinjstvom tudi na druge načine.

Nosilci ukrepa: država, občine.

4.3.1.4 Izvajanje stalne medsektorske sociološko-ekonomske analize kot podlage za načrtovanje ukrepov

Ministrstvo, pristojno za okolje, izvaja stalno medsektorsko sociološko-ekonomsko analizo o socioloških, ekonomskih in drugih okoliščinah ter pogojih za ravnanje ljudi in gospodinjstev glede kakovosti zraka. Na podlagi rezultatov analize je treba letno čimbolj natančno načrtovati uporabo virov za izboljšanje kakovosti zraka ter spremembe načrtov za kakovost zraka.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.5 Izobraževanje in ozaveščanje o kakovosti zunanega zraka

Ministrstvo, pristojno za okolje, ministrstvo, pristojno za zdravje, in občine skupaj izvajajo akcije izobraževanja in ozaveščanja javnosti s kampanjami o kakovosti zraka in o tem odloku takoj po sprejetju tega odloka.

Kampanje so osredotočene vsakokrat na drug in konkreten vidik kakovosti zraka.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.3.1.6 Preprečevanje ognjemetov v času kurilne sezone

Ognjemeti v času kurilne sezone zelo poslabšajo kakovost zraka za več dni zaporedno.

Občine se odpovedujejo ognjemetu v času kurilne sezone.

Občine bodo proučile možnost, da namesto ognjemetov izvajajo ob priložnostih svetlobne laserske predstave. Občine skušajo doseči, da navedeno zamenjavo namesto ognjemetov upoštevajo vsi subjekti na območju občine, ki bi radi izvajali ognjemetete.

Občine bodo krajevno in časovno primerno vse poslovne in druge subjekte ter občane na območju preseganj v času morebitnih priprav na ognjemetete ozaveščale o škodljivosti ognjemetov za kakovost zraka in zdravje ljudi ter drugih škodljivih vplivih na okolje, vključno s težavami, ki jih povzročajo domačim in divjim živalim.

Občine bodo vse potencialne pripravljavce in izvajalce ognjemetov pravočasno skušale prepričati, da ognjemetov ne bi izvajali.

V obdobju izvajanja ukrepa bo v sodelovanju z občino enako ravnala tudi država.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.3.1.7 Vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v občinske akte

Občine zagotavljajo vključitev zagotavljanja kakovosti zraka v vse svoje akte tako, da načrtovanje in izvajanje aktov zajema tudi ukrepe za boljšo kakovost zunanega zraka iz tega odloka in drugih predpisov, ki vplivajo na kakovost zraka.

Nosilci ukrepa: občine

4.3.1.8 Spodbujanje in promocija tehnoloških rešitev za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti

Država bo skupaj z znanostjo in gospodarstvom spodbujala tehnološki razvoj za izboljšanje kakovosti zraka na področju URE in OVE ter trajnostne mobilnosti v Sloveniji ter zagotavljala ustrezne spodbude (oziroma se bo pri ustreznih razpisih kot eden od prednostnih učinkov upoštevalo tudi izboljšanje kakovosti zraka), tako da bodo inovacije na teh področjih takoj uporabljene za izboljšanje kakovosti zraka v Sloveniji, uporabljene pa bodo tudi za tržni preboj na svetovnem tržišču.

V okviru ukrepa v Sloveniji poteka razvoj filtra delcev za male kurilne naprave. Filter se bo v okviru razvojne faze najprej testiral na območju občine Trbovlje, v naslednji fazi pa se ukrep razširi na vse tri občine.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.9 Prostorsko načrtovanje v skladu s potrebo za izboljšanje kakovosti zraka

Uporaba prostora in načrtovanje njegove uporabe bistveno vplivata tudi na kakovost zraka, tako z vidika učinkovitosti ogrevanja poslovnih in zasebnih stavb kakor tudi trajnostne mobilnosti.

Prostorsko načrtovanje je doslej premalo upoštevalo problematiko kakovosti zraka s teh dveh vidikov in je premalo prispevalo h kakovosti zraka.

Občine bodo pri prostorskem načrtovanju upoštevala potrebe kakovosti zraka in bodo načrtovale predvsem zaokrožena in strnjena območja poselitve, ki bodo omogočala stroškovno učinkovito daljinsko ogrevanje ali uporabo plina in toplotnih črpalk. Območja bodo načrtovana tudi tako, da bodo omogočala učinkovito uporabo JPP, kolesarstva in hoje, oziroma zmanjšala potrebo po dnevni uporabi osebnega avtomobila.

Nosilci ukrepa: občine

4.3.1.10 Izdelava videoprodukcij, digitalnih in animiranih vsebin s področja kakovosti zraka in njihova javna dostopnost

Z namenom izboljševanja kakovosti zraka se bodo pripravile ustrezne in konkretne videoprodukcije in digitalizirane (ter animirane) oblike vsebin po tematskih sklopih s področja kakovosti zraka.

Vsebine bodo trajno dostopne na spletnih mestih ministrstva in organov v sestavi in posredovane območjem preseganj ter vsem občinam v Sloveniji.

Posamične vsebine bodo prek komuniciranja ministrstva z javnostjo ob posebnih priložnostih (začetek kurilne sezone, nenadni dogodki, ob sprejemu posamičnih predpisov s področja kakovosti zraka ipd.) večkrat predvajane prek televizijskih medijev.

Nosilka ukrepa: država

4.3.1.11 Določitev skrbnika izvajanja tega odloka v občini

Vsaka občina posebej in ministrstvo, pristojno za okolje, določijo za namen koordinacije izvajanja ukrepov med različnimi področji pomembnimi za izvajanje tega odloka v občini in z namenom usklajenega izvajanja tega odloka, skrbnika (upravitelja) tega odloka v enem mesecu po sprejetju tega odloka.

Nosilci ukrepa: država, občine

4.3.2 Ukrepi gospodarstva

4.3.2.1 Izvajalci gospodarskih dejavnosti

Izvajalci gospodarskih dejavnosti se zavedajo pomena kakovosti čistega zraka za okolje in zdravje ljudi, zato aktivno sodelujejo pri zmanjševanju trdih delcev, ki izvirajo iz obratovanja naprav, ki jih upravljajo. Priporoča se zlasti izvajanje ukrepov, ki so navedeni v nadaljevanju.

Nosilci ukrepov: izvajalci gospodarskih dejavnosti (pravne in fizične osebe), ki imajo svoje obrate na območju občine, ter gospodarska in obrtno podjetniška zbornica.

4.3.2.2 Uveljavitev sistema ravnanja z okoljem

Izvajalci gospodarskih dejavnosti izvedejo usposabljanje za uveljavitev sistema ravnanja z okoljem v vseh podjetjih (po svojih finančnih in kadrovskih zmožnostih), ki vključujejo pripravo načrta za usposabljanje, organizacijske prilagoditve in investicije.

4.3.2.3 Spodbujanje najboljših razpoložljivih tehnik (tehnologij BAT – Best Available Technology)

Izvajalci gospodarskih dejavnosti v okviru BAT spodbujajo tehnologije, ki najmanj obremenjujejo zrak z delci PM₁₀.

4.3.2.4 Zmanjševanje prašenja pri prevozu sipkega tovora

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zagotavljajo, da prevoz sipkega tovora v glavnem poteka v pokritih tovornjakih ali cisternah.

Pri pretovoru trdnih snovi je treba paziti na:

- popolno ali pretežno zaprtje prostorov, kjer se izvaja pretovor;
- odsesavanje lijakov na presipnih mestih;
- uporaba učinkovitih sistemov filtriranja in zbiranja delcev iz ubežnih emisij (filtri);
- kontrolirano delovanje odsesovalnih naprav;
- uporaba vetrobranov pri pretovoru na odprtem;
- prepoved pretovora pri visokih hitrostih vetra (določiti mejo v m/s);
- prilagajanje višine iztresa spreminjajoči se višini nasutja;
- prašenje – megličenje z vodo na izstopnih odprtinah in v zbirnih lijakah;
- tesnjenje mest, kjer lahko nastane ubežna emisija.

Priporoča se, da izvajalci gospodarskih dejavnosti kolikor je mogoče in po svojih zmožnostih zagotavljajo kontrolirano izvajanje pretovora sipkega tovora v cisterne, s čimer se zmanjšajo enkratni izpusti sipkega tovora v okolico. Priporoča se tudi zapiranje strojev in druge opreme za obdelavo trdnih snovi (mletje, mešanje).

4.3.2.5 Zaščita površin z različnimi odprtimi materiali

Izvajalci gospodarskih dejavnosti zaščitijo in preprečujejo odnašanje prašnih delcev z vseh odprtih površin zemljišč.

4.3.2.6 Skupne naloge občine in gospodarstva

Občine bo vse večje gospodarske subjekte povabila, da skupaj pregledajo možnosti skupnih aktivnosti za izboljšanje kakovosti zraka.

Nosilci ukrepov: občine, gospodarstvo

4.4 Kratkoročni ukrepi

Kratkoročni ukrepi se izvajajo zaradi skrajšanja obdobj s preseženimi dnevnimi mejnimi vrednostmi PM₁₀ v zunanjem zraku. Kratkoročni ukrepi vsebujejo priporočila občanom in institucijam, da v okviru svojih možnosti začasno zmanjšajo emisije delcev pri uporabi prometnih sredstev in kurilnih naprav za ogrevanje ter drugih naprav, ki oddajajo večje količine delcev.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ v času čezmerne onesnaženosti s PM₁₀, vključno s priporočili o ravnanju v času čezmerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju občine.

Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z resornimi ministrstvi pripravi pravne podlage za učinkovitejše izvajanje kratkoročnih ukrepov za podelitev pooblastil občini, ki ji omogočajo, da v času preseganja mejnih vrednosti lahko omeji promet, način ogrevanja gospodinjstev in sprejme še druge kratkoročne ukrepe (npr. prepove ognjemete na območju celotne občine).

Nosilci ukrepa: občine, država, povzročitelji obremenitve.

5. Drugi podatki

V skladu s 1.10 točko priloge 7 Uredbe o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15) so vsi razpoložljivi podatki ali njihovi viri, ki niso vsebovani v tem odloku objavljeni na spletni strani ministrstva, pristojnega za okolje (http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/zrak/).